

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

LÊ VIỆT HẢI

**DAY HỌC SAXOPHONE CHO HỌC VIÊN
HỆ TRUNG CẤP QUÂN NHẠC TRƯỜNG ĐẠI HỌC
VĂN HÓA NGHỆ THUẬT QUÂN ĐỘI**

**TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ
LÝ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP DAY HỌC ÂM NHẠC
Khóa 11 (2018 - 2020)**

Hà Nội, 2021

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Kiều Trung Sơn

Phản biện 1: PGS.TS NGUYỄN PHÚC LINH

Phản biện 2: TS LÊ VINH HÙNG

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương
Vào ngày 01 tháng 02 năm 2021

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Saxophone là một nhạc cụ kèn hơi, được cấu tạo chủ yếu bằng kim loại nhưng lại được xếp vào bộ nhạc cụ gỗ (Woodwind) và sử dụng dăm đơn. Nhạc cụ này ra đời muộn hơn so với các loại nhạc cụ trong dàn nhạc giao hưởng nói chung và so với các nhạc cụ kèn hơi nói riêng. Thời gian đầu Saxophone thường được sử dụng trong dàn nhạc quân đội, dàn nhạc kèn, sau đó với các ưu điểm Saxophone từng bước phát triển, biểu diễn độc lập và ngày nay là có nhiều người theo học Saxophone chuyên nghiệp và không chuyên nghiệp.

Trên thế giới, kèn Saxophone vẫn tiếp tục phát triển cả về số lượng người yêu thích cũng như số lượng học sinh theo học bộ môn này. Số lượng các tác phẩm sáng tác cho kèn Saxophone mặc dù còn rất ít, nhưng cũng có nhiều tác phẩm xuất hiện trong thế kỷ XX. Ở Việt Nam, mặc dù kèn Saxophone là một chuyên ngành ít người học và vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế nhưng cũng đã có những đóng góp nhất định cho nền âm nhạc nước nhà.

Hiện nay Saxophone là nhạc cụ được sử dụng phổ biến trong các dòng âm nhạc như Jazz, Pop... với các tài liệu dạy và học đa dạng ở phân kỹ thuật. Tuy nhiên với phong cách cổ điển thì số lượng các tác phẩm đệm đàn trong chương trình đào tạo còn rất thiếu và gần như duy nhất chỉ có khoa Quân nhạc Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội là đào tạo Saxophone theo hướng cổ điển.

Là một giảng viên được đào tạo cơ bản, được tham gia biểu diễn trong dàn nhạc quân đội và các hình thức biểu diễn khác, bản thân tôi luôn say mê nghề nghiệp, yêu thích bộ môn kèn Saxophone và mong muốn bộ môn ngày càng phát triển về cả “lượng” và “chất”. Mặt khác, chúng tôi cũng hy vọng bổ sung thêm các tác phẩm viết và chuyên soạn cho saxophone (độc tấu và hòa tấu) để việc dạy học kèn Saxophone cho hệ trung cấp Quân nhạc tại trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội được phát triển như các chuyên ngành kèn gỗ khác.

Đó cũng chính là lý do tôi chọn đề tài “*Dạy học Saxophone cho hệ học viên trung cấp Quân nhạc Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội*”.

2. Lịch sử nghiên cứu

Tại Việt nam, cho đến nay có rất ít công trình viết hoặc dịch thuật về kèn Saxophone. Công trình lý luận nghiên cứu về đào tạo và biểu diễn của bộ môn kèn Saxophone ở Việt Nam chưa được coi trọng và nhất thiết phải được những người có chuyên môn sâu và yêu nghề nghiêm túc tiếp cận với công việc còn mới mẻ này.

Về các chuyên ngành kèn đồng và kèn gỗ khác, đã có một số luận văn được bảo vệ thành công tại Việt Nam mà chúng ta có thể kể ra sau đây:

Luận văn thạc sĩ *Đào tạo kèn Cor trong Quân nhạc* (1998) HVAN Quốc gia Việt Nam. Ở công trình này tác giả Đoàn Ngọc Nam đi sâu phân tích về vai trò của kèn Cor trong Quân nhạc cùng các vấn đề thuộc kỹ thuật diễn tấu và giảng dạy kèn Cor.

Vũ Đình Thạch: *Quá trình du nhập và phát triển kèn Clarinet ở Việt Nam* (2007), Luận án Tiến sĩ.

Nguyễn Việt Hạ: *Nâng cao chất lượng giảng dạy kèn Trombone tại Nhạc viện Hà Nội*. Trong luận văn này, tác giả có khái quát sự phát triển của kèn Trombone ở châu Âu nói chung và ở Việt Nam nói riêng. Tác giả còn đưa được ra những vấn đề thực tại của bộ môn kèn Trombone, đưa ra một số kiến nghị, đưa ra một số giải pháp nhằm giải quyết những vấn đề cần giải quyết nhằm đưa bộ môn kèn Trombone tại Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam ngày càng phát triển.

Trần Quang Yển (2012), *Nâng cao hiệu quả giảng dạy chuyên ngành Trompette bậc trung học tại Học viện Âm nhạc Huế*, Luận văn thạc sĩ – HVAN Quốc gia Việt Nam – HVAN Huế. Luận văn đi sâu vào lĩnh vực nâng cao hiệu quả giảng dạy chuyên ngành Trompette bậc trung học tại Học viện Âm nhạc Huế, không đi vào giảng dạy hòa tấu kèn Đồng.

Võ Trần Minh Khoa: *Nâng cao chất lượng giảng dạy hòa*

tấu kèn Đồng tại Học viện Âm nhạc Huế, Luận văn thạc sĩ – HVAN Quốc gia Việt Nam – HVAN Huế được bảo vệ tháng 12 năm 2015 - HVAN Quốc gia Việt Nam.

Ngoài ra, một công trình nghiên cứu khác của Ths. Phạm Quốc Chung và PGS.TS Nguyễn Phúc Linh là *Giáo trình Hòa tấu kèn Đồng* đã gợi ý rất thiết thực cho chúng tôi trong việc viết luận văn này. Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam vào tháng 12 năm 2014 đã tiến hành nghiệm thu cấp Học viện công trình NCKH cấp Bộ này. Giáo trình chủ yếu dành cho Ngũ tấu Đồng (Brass Quintet).

Các công trình nghiên cứu và luận văn nói trên nghiên cứu sâu về các nhạc cụ trong bộ kèn Đồng và Gỗ, người viết luận văn đã đọc, kế thừa và phát huy để viết về đề tài về kèn Saxophone nói chung và giảng dạy kèn Saxophone cho hệ trung cấp Quân nhạc tại Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu, hệ thống hóa, làm rõ cơ sở lý luận và thực tiễn của dạy học kèn Saxophone, xây dựng, đổi mới chương trình dạy học kèn Saxophone hệ trung cấp Quân nhạc, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo tại Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Hệ thống hóa một số vấn đề về lý luận dạy học kèn Saxophone

- Khảo sát thực trạng dạy học Saxophone của học viên hệ trung cấp Quân nhạc Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội.

- Đề xuất một số giải pháp dạy và học Saxophone hệ trung cấp Quân nhạc Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội.

- Tổ chức thực nghiệm sư phạm nhằm khẳng định tính khả thi và hiệu quả của các giải pháp đã đề ra.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

- Dạy học Saxophone cho học viên hệ trung cấp Quân nhạc.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- Phạm vi nội dung: Đề tài tập trung nghiên cứu về phương pháp dạy học Saxophone đối tượng học viên hệ trung cấp Quân nhạc Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội.

- Phạm vi thời gian: từ tháng 11 năm 2018 đến tháng 7 năm 2020

5. Phương pháp nghiên cứu

Để thực hiện mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu, chúng tôi đã phối hợp sử dụng các phương pháp sau:

- Phương pháp nghiên cứu tổng hợp, phân tích, so sánh, hệ thống hóa, khái quát các tài liệu, các văn bản, thông tin, xử lý các số liệu để phục vụ đề tài.

- Phương pháp nghiên cứu thực tiễn: điều tra, quan sát, phương pháp nghiên cứu sản phẩm, để tìm hiểu thực trạng trong quá trình dạy học và vận dụng các phương pháp vào trong thực tế.

- Phương pháp thực nghiệm sư phạm để kiểm chứng tính khả thi của các biện pháp mà đề tài đã đưa ra.

6. Những đóng góp của luận văn

- Hệ thống hóa cơ sở lý luận và thực tiễn về dạy học Saxophone cho học viên hệ trung cấp Quân nhạc.

- Đánh giá được thực trạng dạy học để đưa ra một số giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả dạy học Saxophone cho học viên hệ Trung cấp Quân nhạc tại Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội.

- Công trình này bổ sung cho chương trình đào tạo kỹ năng cơ bản và những tác phẩm có chất lượng, giúp học viên có được hiểu biết hơn về kỹ thuật, nghệ thuật trong trình diễn Saxophone, từ đó nâng cao chất lượng đào tạo bộ môn kèn Saxophone cho hệ trung cấp Quân nhạc tại trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội.

- Đề tài này là một trong những công trình nghiên cứu

quan trọng của chuyên ngành Saxophone nhằm đáp ứng với yêu cầu đang được đòi hỏi về nghiên cứu khoa học cho các chuyên ngành kèn gỗ. Bước đầu, nghiên cứu này sẽ giúp ích cho việc tăng cường các công trình nghiên cứu khoa học, các sách lí luận cho bộ môn kèn Saxophone.

- Đề tài khi hoàn thành có thể sẽ là tài liệu tham khảo cho đồng nghiệp và cho học viên làm tài liệu để học tập, nghiên cứu góp phần nâng cao chất lượng đào tạo cho hệ trung cấp Quân nhạc tại Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, Luận văn gồm có 02 chương, cụ thể như sau:

Chương 1: Cơ sở lý luận và thực tiễn

Chương 2: Biện pháp dạy học Saxophone cho học viên hệ trung cấp Quân nhạc Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội

Chương 1 CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

1.1. Một số khái niệm

1.1.1. *Dạy học*

Dạy học là quá trình truyền thụ kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo của người dạy (thầy) cho người học (trò) để đạt được mục đích đề ra. Dạy học lấy việc học của người học làm tiền đề, làm cho người học thay đổi về trí tuệ, tình cảm, nhân cách, kiến thức, kỹ năng... Bản chất của quá trình dạy học là một quá trình nhận thức của người học dưới sự hướng dẫn của người dạy.

Dạy học luôn vận động và phát triển do ảnh hưởng của xã hội. Vì vậy, cần luôn đổi mới và hoàn thiện nội dung dạy học theo hướng xã hội hóa, hiện đại hóa gắn với thực tiễn ngày nay.

1.1.2. *Phương pháp dạy học*

Dạy học là quá trình hoạt động tương tác của hai chủ thể giảng viên và sinh viên, như vậy phương pháp dạy học bao gồm phương pháp giảng dạy của giảng viên và phương pháp học tập của sinh viên. Phương pháp của hai chủ thể phối hợp với nhau để cùng thực hiện một mục tiêu chung đó là giúp sinh viên nắm vững kiến thức, hình thành kỹ năng, kỹ xảo và thái độ tích cực đối với cuộc sống.

Phương pháp dạy học là tổng hợp các cách thức hoạt động phối hợp, tương tác giữa giảng viên và sinh viên, nhằm giúp sinh viên chiếm lĩnh hệ thống kiến thức khoa học, hình thành hệ thống kỹ năng, kỹ xảo, thực hành sáng tạo và thái độ chuẩn mực, theo mục tiêu của quá trình dạy học.

1.1.3. *Phương pháp dạy học Saxophone*

Dựa vào phương pháp dạy học đã nêu ở trên, chúng tôi có khái niệm về phương pháp dạy học Saxophone là quá trình truyền thụ kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo của người dạy (thầy) cho người học (trò) để thể hiện được sâu sắc nội dung tư tưởng, tình cảm, xử lý kỹ thuật của từng tác phẩm.

Dạy học Saxophone là cách dạy của giảng viên nhằm hoàn thành mục tiêu đào tạo, giúp cho học viên nắm bắt được những kỹ thuật từ cơ bản đến nâng cao của cây kèn này.

1.2. Kèn Saxophone

1.2.1. *Khái quát sự ra đời và phát triển*

Theo nội dung cuốn sách của Henry Lindeman - Method For Saxophone. Adolphe Sax, người phát minh ra saxophone. Chiếc

saxophone được thiết kế vào khoảng năm 1840 bởi Adolphe Sax, một nhà sản xuất nhạc cụ, nghệ sĩ sáo, và nghệ sĩ clarinet người Bỉ.

Khi phát triển công việc cải tiến clarinet bass, Sax bắt đầu phát triển một nhạc cụ với hình chiếu của một nhạc cụ bằng đồng. Một công cụ thổi quá mức ở quãng tám có ngón tay giống hệt nhau cho cả hai thanh ghi. Sax đã tạo ra một nhạc cụ với một ống ngậm đơn sậy và thân bằng đồng hình nón.

Keywork ban đầu của Sax, dựa trên hệ thống Triebert 3 oboe cho tay trái và clarinet Boehm cho bên phải, rất đơn giản và tạo ra những đoạn legato nhất định và những khoảng rộng rất khó để chạm ngón tay; hệ thống đó sau này sẽ phát triển với các phím phụ, cơ chế liên kết và ngón tay thay thế để làm cho một số khoảng thời gian ít khó khăn hơn.

Sau một thời gian đầu quan tâm và hỗ trợ từ các cộng đồng âm nhạc cổ điển ở châu Âu, mối quan tâm của họ đối với nhạc cụ suy yếu vào cuối thế kỷ XIX. Việc dạy saxophone tại Nhạc viện Paris đã bị đình chỉ từ năm 1870 đến 1900 và các tiết mục saxophone cổ điển bị đình trệ trong thời gian đó.

Họ hàng bộ Saxophone (theo the-saxophone.com)

1.2.2. Cấu tạo, tính năng và kỹ thuật cơ bản

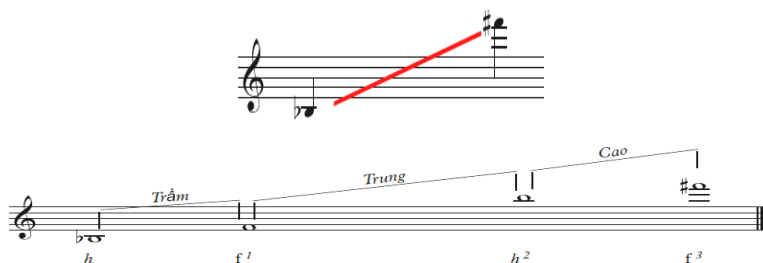
1.2.2.1. Cấu tạo, tính năng

Kèn Saxo thường gọi là Saxophone là loại nhạc khí ở bộ gỗ, cấu trúc thân bằng kim loại và miệng thổi dăm đơn, có âm sắc trung gian giữa kèn gỗ và kèn đồng.

Trừ kèn nữ cực cao và nữ cao, các loại Saxophone khác đều gồm 5 bộ phận: thân, đáy (cu lát) và loa kèn là 3 bộ phận đúc bằng kim loại và gắn liền nhau, ống tiếp nối cũng bằng kim loại gắn vào đầu kèn (ở các loại kèn âm cao không có bộ phận này) ở kèn Alto Saxophone ống cong, kèn Tenor Saxophone ống lượn hình chữ S, các kèn trầm khác thì cuộn vòng, đầu kia là chỗ gắn mỏ kèn.

Về hình dáng, kèn cực cao và nữ cao có thân thẳng, các loại kèn khác uốn cong theo hình cái tẩu (cũng giống như Clarinet và Clarinet trầm, khác nhau là loại Saxophone đều làm bằng kim loại và nhìn bên ngoài cũng thấy rõ là lòng ống thuôn rộng về phía loa kèn).

Âm vực của Saxophone nói chung khoảng hai quãng 8 và 1 quãng 5 đúng.

Bản nhạc cho Saxophone đều dùng khóa Sol, nhưng âm thanh thực tế của kèn so với nốt nhạc thì ở mỗi kèn một khác. Nếu theo in C làm chuẩn thì các loại kèn Saxophone cần phải dịch như sau. Kèn Sopranino in F phải hạ thấp 1 quãng 4 đúng, kèn Soprano in B \flat phải nâng cao 1 quãng 2 trưởng, kèn Alto in Es phải nâng cao 1 quãng 6 trưởng, kèn Tenor in B \flat phải nâng cao 1 quãng 9 trưởng, kèn Baritone in Es nâng cao 1 quãng 6 trưởng, kèn Bass in B \flat nâng cao 1 quãng 9 trưởng. Cũng có khi người ta dùng khóa Fa cho hai loại kèn trầm nhất.

Giọng của các loại kèn

1.2.2.2. Kỹ thuật cơ bản

Kỹ thuật của Alto Saxophone và Tenor Saxophone đều có thể thực hiện các kỹ thuật diễn tấu như nhau, kỹ thuật của Saxophone là phối hợp của Oboe và Clarinet, ở miệng ngậm giống Clarinet thế tay bấm gần giống với Oboe. Saxophone có thủ pháp Glissando dễ dàng, giai điệu không hay sử dụng kỹ thuật Staccato. Các kỹ thuật cơ bản của Saxophone gồm:

Phương pháp đặt môi, phát âm

Kỹ thuật sử dụng hơi

Tư thế đứng: hai chân mở rộng bằng vai, trọng tâm dồn đều hai chân, lưng giữ thẳng nhưng không căng, hai vai thả lỏng giữ kèn đúng tư thế cơ bản, kèn giữa thân người.

Tư thế đứng nghiêm: đứng hai chân chụm gót, hai mũi bàn chân mở theo động tác đứng nghiêm, hai vai giữ thẳng, hơi căng ngực, mắt nhìn thẳng, động tác đứng nghiêm và chơi kèn được sử dụng trong khi thực hiện làm nhiệm vụ nghi lễ, học viên quân nhạc cần luyện tập thường xuyên để có được động tác đúng, đẹp đảm bảo thực hiện nhiệm vụ.

Tư thế ngồi: ngồi nửa phần ghế phía trước, hai chân mở rộng bằng vai, hai bàn chân tiếp xúc hoàn toàn với mặt đất, mũi bàn chân hướng thẳng phía trước, lưng thẳng không dựa, hai vai tự nhiên, hai tay cầm kèn ở tư thế cơ bản, mặt nhìn thẳng.

Legato: là kỹ thuật chơi giai điệu liền tiếng, được ký hiệu là dấu nốt đặt trên các nốt hay ghi chú bằng lờ (legato).

Non legato: là kỹ thuật sử dụng lưỡi ngắt tiếng giữa các âm.

Staccato: là những nốt ngắn, ngắt, sắc nhọn được kết hợp sử dụng hơi và lưỡi.

1.2.3. Vai trò của Saxophone trong Quân nhạc

Trong hoà tấu dàn nhạc và đội ngũ nghi lễ saxophone là cầu nối âm thanh giữa bộ đồng và bộ gõ, vì Saxophone được cấu tạo chủ yếu bằng kim loại nhưng sử dụng dăm đơn nên xếp vào bộ gõ. Trong HTDN Saxophone ngồi cùng với bè đồng.

Trong biên chế dàn Quân nhạc đầy đủ như Đoàn nghi lễ Quân đội Bộ Tổng Tham Mưu thì Saxophone có 3 loại là Alto Saxophone, Tenor Saxophone và Baritone Saxophone. Với âm lượng to, một cây Alto Saxophone có âm lượng to gấp 3 đến 4 kèn Clarinet nên các dàn nhạc trong toàn quân biên chế chưa đủ nhạc công thì Saxophone luôn được biên chế trong dàn nhạc để có thể vừa đi giai điệu của bè gõ và bè đồng.

1.3. Thực trạng dạy học Saxophone cho học viên hệ trung cấp Quân nhạc trường ĐHVH Nghệ thuật Quân đội

1.3.1. Khái quát về trường ĐHVH Nghệ thuật Quân đội và Khoa Quân nhạc

Là giảng viên đã công tác nhiều năm tại Trường Đại học Văn hóa - Nghệ thuật Quân đội, tôi đã tìm hiểu sâu sắc về quá trình xây dựng và trưởng thành của Nhà trường. Đồng thời theo nội dung cuốn sách *Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội - 60 năm xây dựng*

và *phát triển*, tôi xin trình bày khái quát một số nét về Nhà trường.

Hơn nửa thế kỷ xây dựng, trưởng thành, lịch sử trường ĐHVH Nghệ thuật Quân đội gắn liền với sự phát triển của Quân Đội nhân dân Việt Nam, của đất nước Việt Nam. Trường Cao đẳng Văn hóa Nghệ thuật Quân đội luôn xác định rõ chức năng, nhiệm vụ đào tạo, ươm trồng những tài năng về văn hóa nghệ thuật cho quân đội và xã hội, đóng góp xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng giải phóng dân tộc, xây dựng và bảo vệ tổ quốc xã hội chủ nghĩa.

Cùng với sự trưởng thành của nhà trường, đội ngũ cán bộ lãnh đạo- chỉ huy, giáo viên, nhân viên của nhà trường không ngừng trưởng thành về nhiều mặt: bản lĩnh chính trị, năng lực tổ chức chỉ huy, chuyên môn nghiệp vụ, nhiều giáo viên được phong tặng Nghệ sĩ Ưu tú, Nhà giáo Ưu tú. Tập thể cán bộ, giáo viên, nhân viên, học viên đã viết lên truyền thống vẻ vang.

Hiện nay khoa Quân nhạc có 15 giảng viên cơ hữu trong đó có 02 giảng dạy Saxophone và 05 giảng viên cộng tác. Trình độ các giảng viên đều đạt chuẩn kiến thức kèm theo kinh nghiệm công tác cũng như thực tiễn nghề nghiệp, bên cạnh giảng dạy, những giảng viên chuyên ngành Clarinet, Tuba, Trombone, Alto Horn, Tenor Horn, Horn thường xuyên biểu diễn trong dàn nhạc giao hưởng Việt Nam.

1.3.2. Phương pháp giảng dạy của giảng viên

Cùng với sự phát triển của Nhà trường, đội ngũ giảng viên khoa Quân nhạc nói chung và của bộ môn Saxophone nói riêng đã ngày càng được củng cố và nâng cao chất lượng cũng như số lượng đã đạt được những thành công nhất định trong công tác giảng dạy và đào tạo. Hiện nay khoa quân nhạc có 02 giảng viên chính dạy chuyên ngành Saxophone trình độ chuyên môn ở mức độ cử nhân (tốt nghiệp đại học).

Việc người học tiếp thu bài như thế nào phụ thuộc rất lớn vào phương pháp giảng dạy của GV. Phương pháp dạy học của người GV là yếu tố vô cùng quan trọng để quá trình dạy học đạt kết quả cao.

Âm nhạc nói chung và chuyên ngành Saxophone nói riêng là một môn học mang tính đặc thù cao và khá là trừu tượng. Việc giảng dạy của GV thường mang tính kinh nghiệm, còn việc tiếp thu của học viên phụ thuộc rất lớn vào khả năng âm nhạc và sự cảm nhận của mỗi cá nhân.

Hiện nay, khoa Quân nhạc các GV trẻ chiếm một số lượng khá đông, có trình độ chuyên môn cao nhưng chưa có đầy đủ kinh nghiệm

giảng dạy nên còn lúng túng trong quá trình lên lớp.

Đào tạo người nhạc công Saxophone đạt được mục tiêu và nội dung chương trình đề ra, phải có một giáo trình phù hợp với thực tế tại cơ sở đào tạo, điều này giúp cho người dạy và người học hệ thống kiến thức theo tiến trình và sắp xếp khoa học, logic phù hợp đối tượng học.

1.3.3. Tình hình học của học viên

Học viên khoa Quân nhạc thực hiện theo chế độ cử tuyển, học viên đa phần đã hoàn thành nghĩa vụ quân sự (từ 20 tuổi trở lên), ngoài ra vẫn có những năm có cả những em đã là quân nhân chuyên nghiệp của các đơn vị trong toàn quân cử đi học độ tuổi lại cao hơn (khoảng 24 tuổi), có phẩm chất chính trị tốt, nguyện vọng phục vụ lâu dài trong quân đội, có quân dung đạt yêu cầu thẩm mỹ, sức khỏe tốt... thì được các đơn vị cơ sở đề xuất gửi khoa Quân nhạc trường ĐHVH Nghệ thuật Quân đội đào tạo.

Ở năm thứ nhất, do kiến thức và đặc điểm khả năng âm nhạc của các em là không đồng đều chính vì vậy khả năng tự vỡ bài của các em cũng là không giống nhau.

Có năm khoa Quân nhạc đào tạo học viên Lào và Capuchia thì việc dạy học cho các em gặp nhiều khó khăn, nhất là năm đầu tiên vì các em mới sang Việt Nam học chưa quen với ngôn ngữ, phương pháp trong dạy học.

Hầu hết các em trúng tuyển vào học đều có ý thức tự giác học tập đây chính là cốt lõi của việc học tập và rèn luyện, đặc biệt là đối với những người học chuyên ngành biểu diễn nhạc cụ.

Tuy nhiên, nâng cao chất lượng đào tạo học viên chuyên ngành Saxophone khoa Quân nhạc nói chung luôn luôn là một yêu cầu cấp thiết trong giai đoạn hiện nay.

1.3.4. Chương trình môn học Saxophone

Mục tiêu chung: Học viên trung cấp Saxophopne Quân nhạc được đào tạo có kiến thức hiểu biết chung về chuyên ngành của mình cả về lý thuyết và thực hành.

Kiến thức chung:

Có kiến thức bậc Trung cấp về kỹ thuật biểu diễn chuyên ngành Saxophopne.

Có kiến thức, phương pháp cơ bản Saxophopne trong hòa tấu thính phòng.

Có kiến thức, tính chuyên nghiệp trong hòa tấu dàn nhạc quân nhạc.

Có kiến thức về đội ngũ, đội hình nghi lễ quân đội.

Phương pháp giảng dạy: Sử dụng hiệu quả phương pháp giảng dạy truyền thống kết hợp với ứng dụng một số Công nghệ thông tin nghe nhìn trong việc hỗ trợ các bài giảng.

Đối tượng đào tạo: Học viên Saxophone trung cấp Quân nhạc

Thời gian đào tạo: 4 năm (8 học kỳ)

Hình thức học tập: Lên lớp cá nhân

Số tiết phân bổ: 2 tiết/tuần

1.3.5. Nhận xét chung

Là một trong những loại nhạc cụ du nhập từ phương tây, Saxophone đã có quá trình phát triển tại Việt Nam, khẳng định vai trò quan trọng trong sự phát triển chung của ngành nghệ thuật âm nhạc nước nhà.

Học viên trung cấp chuyên ngành Saxophone trả bài trên lớp mỗi tuần có 2 tiết (2 tiết/tuần), phân bổ trung bình 3- 4 ngày/1 lần trả bài. Điều này đòi hỏi học viên phải dành lượng thời gian lớn để tự luyện tập cá nhân hoàn thành những nội dung, yêu cầu của giảng viên khi lên lớp.

Mỗi hình thức lên lớp đều tạo ra hiệu quả riêng: học nhóm có tác dụng giúp học viên lắng nghe, quan sát, tự rút ra kinh nghiệm qua giờ trả bài. Học cá nhân giúp học viên nắm vững, chủ động chỉnh sửa lỗi kỹ thuật, giờ dạy học tập trung vào chi tiết, dựng bài kỹ với nhiều dạng sắc thái khác nhau mang tính chuyên sâu cho người học.

Tiểu kết

Khoa Quân nhạc trường ĐHVH Nghệ thuật Quân đội là nơi đào tạo duy nhất những nhạc công cho các dàn nhạc quân nhạc trong Quân đội, Công an và Quân đội hai nước Lào và Campuchia. Nằm trong chương trình đào tạo của khoa và nhà trường Saxophone được đưa vào giảng dạy.

Trong những qua năm khoa Quân nhạc trường ĐHVH Nghệ thuật Quân đội đã đạt nhiều thành tích trong đào tạo các nhạc công cho các dàn quân nhạc của Quân đội, Công an và hai nước Quân đội Lào và Campuchia.

Trong chương 1 chúng tôi giới thiệu về lịch sử ra đời, cấu tạo, tính năng, vai trò của Saxophone trong Quân nhạc và đi sâu vào nghiên cứu, phân tích một số khái niệm.

Chương 2
BIỆN PHÁP DẠY HỌC SAXOPHONE
CHO HỌC VIÊN HỆ TRUNG CẤP QUÂN NHẠC
TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA NGHỆ THUẬT QUÂN ĐỘI

2.1. Căn cứ đề xuất giải pháp

2.1.1. Cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ dạy và học kèn Saxophone

Khoa Quân nhạc trường ĐHVH Nghệ thuật Quân đội là một khoa độc lập không nằm trong khuôn viên của nhà trường, học viên 100% là quân nhân nên việc trang bị về cơ sở vật chất phục vụ công việc học tập của các em những năm gần đây tương đối tốt.

Đầu tư phòng học chuyên ngành với đầy đủ ánh sáng, hệ thống làm mát, hệ thống cách âm, cấp cho mỗi phòng học chuyên ngành 1 máy đánh nhịp/ Metronome, một loa Bluetooth, đầu tư thêm phòng học hòa tấu thính phòng. Đảm bảo kế hoạch bảo dưỡng sửa chữa nhạc cụ thường xuyên, cần đầu tư và bổ sung nhạc cụ mới cho các học viên vì hiện nay nhạc cụ cấp cho các em đã xuống cấp tình trạng chất lượng đa số là cấp 3 (nhất là các nhạc cụ thuộc bộ Gỗ), bổ sung thêm dăm kèn/ Reed cho các em như một học kỳ 4 chiếc. Tăng cường thêm sách, vở, tài liệu, báo chí về âm nhạc phục vụ cho học viên có nhu cầu, sở thích tìm hiểu về ngành nghệ thuật âm nhạc.

2.1.2. Xây dựng nội dung, chương trình và mục tiêu đào tạo của môn học

Xuất phát từ quan điểm đào tạo: Học viên trung cấp Saxophopne Quân nhạc được đào tạo có kiến thức hiểu biết chung về chuyên ngành của mình cả về lý thuyết và thực hành.

Có kiến thức bậc Trung cấp về kỹ thuật biểu diễn chuyên ngành Saxophopne.

Có kiến thức, phương pháp cơ bản Saxophopne trong hòa tấu thính phòng.

Có kiến thức, tính chuyên nghiệp trong hòa tấu dàn nhạc quân nhạc.

Có kiến thức về đội ngũ, đội hình nghi lễ quân đội.

Ở trình độ trung cấp Quân nhạc, điều kiện tiên quyết là hoàn thiện các dạng kỹ thuật căn bản cùng cách thức làm chủ Saxophone, xử lý tác phẩm âm nhạc chính xác theo bản nhạc.

2.1.2.1. Năm thứ nhất:

Học kỳ I:

Gam, hợp âm rải, hợp âm đảo, quãng 3: trưởng, thứ (hòa thanh) từ 0 đến 2 dấu hóa. Gam trưởng 2, thứ 2 quãng 8 (Tập theo máy đánh nhịp/ Metronome, tốc độ/ Tempo nốt đen = 70)

Học kỳ II:

Gam, hợp âm rải, hợp âm đảo, quãng 3: trưởng, thứ (hòa thanh) từ 2 đến 4 dấu hóa. Gam trưởng, thứ 2 quãng 8 (Tập theo máy đánh nhịp/ Metronome, tốc độ/ Tempo nốt đen = 70)

2.1.2.2. Năm thứ hai:

Học kỳ III:

Gam, hợp âm rải, hợp âm đảo, quãng 3: trưởng, thứ (hòa thanh) từ 4 đến 6 dấu hóa. Gam trưởng, thứ 2 quãng 8 hình thức nốt kép (Tập theo máy đánh nhịp/ Metronome, tốc độ/ Tempo nốt đen = 70).

Học kỳ IV:

Gam, hợp âm rải, hợp âm đảo, quãng 3: trưởng, thứ (hòa thanh) từ 6 đến 7 dấu hóa. Gam trưởng, thứ 2 quãng 8 hình thức nốt kép (Tập theo máy đánh nhịp/ Metronome, tốc độ/ Tempo nốt đen = 70).

2.1.2.3. Năm thứ ba:

Học kỳ V:

Gam, hợp âm rải, hợp âm đảo, quãng 3: trưởng, thứ (hòa thanh) từ 6 đến 7 dấu hóa. Gam trưởng, thứ 2 quãng 8 hình thức nốt kép (Tập theo máy đánh nhịp/ Metronome, tốc độ/ Tempo nốt đen = 70).

Học kỳ VI:

Gam, hợp âm rải, hợp âm đảo, quãng 3: trưởng, thứ (hòa thanh) 7 dấu hóa và chạy gam Cromatic. Gam trưởng, thứ 2 quãng 8 hình thức nốt kép (Tập theo máy đánh nhịp/ Metronome, tốc độ/ Tempo nốt đen = 70).

2.1.2.4. Năm thứ tư:

Học kỳ VII:

Gam, hợp âm rải, hợp âm đảo, quãng 3: trưởng, thứ (hòa thanh) từ 0 đến 7 dấu hóa. Gam trưởng, thứ 2 quãng , chạy gam Cromatic hình thức nốt kép (Tập theo máy đánh nhịp/ Metronome, tốc độ/ Tempo nốt đen = 70).

Học kỳ VIII:

Xây dựng chương trình thi tốt nghiệp

3 tác phẩm đệm đàn Piano (1 cổ điển, 1 hiện đại, 1 Việt Nam) 1

Concerto, Sonata.

2.2. Những giải pháp nâng cao chất lượng dạy học Saxophone cho học viên hệ Trung cấp

2.2.1. Bồi dưỡng, nâng cao trình độ cho giảng viên

Xây dựng đội ngũ giảng viên có phẩm chất đạo đức, phẩm chất nhà giáo tốt, có trình độ chuyên môn cao, phong cách giảng dạy tiên tiến và hiện đại là việc làm thường xuyên và là khâu đột phá trong nhiệm vụ thực hiện đổi mới giáo dục – đào tạo.

Nội dung bồi dưỡng và đào tạo đội ngũ giảng viên hiện nay chủ yếu là kiến thức chuyên môn, nghiệp vụ và khoa học giáo dục (phương pháp dạy học, phương pháp nghiên cứu...). Đối tượng cần được đào tạo nâng cao tiềm lực chuyên môn đó là đội ngũ giảng viên trẻ chưa qua đào tạo sau đại học.

2.2.2. Bổ sung dạy các kĩ năng cơ bản, giảng dạy gamme, tiết tấu và etude

2.2.2.1. Các kĩ năng cơ bản

Tư thế thổi kèn

Một yếu tố rất quan trọng khi bắt đầu học kèn Saxophone là tư thế thổi kèn. Tư thế thổi kèn được hiểu là: Vị trí khi ngậm béc kèn, tư thế thân người, đầu, tay, bàn tay và ngón tay. Tư thế đúng sẽ quyết định các yếu tố khác trong kỹ thuật biểu diễn, chất lượng âm thanh, tính biểu cảm cùng với kỹ thuật, sử dụng dẻo dai và linh hoạt của môi.

Tay trái

Tay phải

Thân người khi thổi kèn phải ở vị trí rất tự nhiên, không căng thẳng, gò bó, ngực không bị ép. Những nhạc công chơi Saxophone thường hay mắc thói quen nghiêng đầu sang phía bên trái, cúi gập người, hai tay ép vào ngực... Tất cả những điều ấy ảnh hưởng đến vị trí của béc kèn trên môi, ảnh hưởng đến âm thanh, độ chuẩn xác của tiếng kèn. Vị trí thân người không đúng khi thổi kèn làm ảnh hưởng xấu tới nhịp thở bình thường, nhanh mệt và chất lượng không tốt.

Vị trí ngón tay cái bên trái

Luyện tập đánh lưỡi

Cũng giống như các yếu tố khác trong việc luyện tập và biểu diễn kèn Saxophone, lưỡi có một ý nghĩa rất quan trọng. Nó có tác dụng như một cái van điều khiển luồng không khí thổi vào nhạc cụ và vì vậy nó ảnh hưởng đến việc tạo nên âm thanh (phát ra tiếng kèn).

Để tạo ra âm thanh, trước hết phải có sự chuẩn bị: Hít không khí vào miệng bằng hai bên khóe môi (hai bên mép). Đầu lưỡi để ở phần mặt dưới của dăm kèn để ngăn không cho không khí thoát ra không đúng lúc vào béc kèn.

Bắt đầu tạo âm (phát ra tiếng kèn), lưỡi phải rút lại cho không khí tác động vào mặt dăm của béc kèn để tạo ra âm thanh, thời điểm phát ra tiếng kèn lưỡi trượt nhanh và nhẹ trên bề mặt của dăm kèn kết hợp đẩy không khí qua béc kèn và ta gọi đó là quá trình “đánh lưỡi” để phát âm.

Luyện tập lấy hơi

Luyện tập lấy hơi là công việc chiếm vị trí quan trọng nhất trong quá trình học và biểu diễn kèn Saxophone. Ngay từ khi bắt đầu tập kèn Saxophone, cả người học và người dạy phải hết sức nghiêm túc chú ý vấn đề này, bởi vì nếu lấy hơi không đúng thì ngoài việc sẽ không có tiếng kèn đẹp và chuẩn thì nó còn có hại cho sức khỏe của người chơi Saxophone.

Thường có ba loại lấy hơi: Lấy hơi ngực, lấy hơi bụng, lấy hơi hỗn hợp ngực và bụng.

Lấy hơi ngực: Đặc trưng của kiểu lấy hơi này là ở việc co xương sườn, khung ngực và cơ hoành hoàn toàn thụ động. Khi thở ra, nó bắt động hoặc hơi nhô lên.

Lấy hơi bụng: Đặc trưng của kiểu lấy hơi này là sự tham gia tích cực của cơ hoành. Khi hít vào cơ hoành hạ xuống ép vào khoang bụng và như vậy các thành bụng được đẩy ra phía trước, đồng thời các xương sườn dần rộng ra. Khi thở ra, các xương sườn phía dưới ép chặt, cơ hoành hơi nâng lên phía trên ép vào phổi từ phía dưới và làm cho

Vị trí ngón tay cái bên trái

việc thở ra được tăng cường.

Lấy hơi hỗn hợp ngực bụng: Bản thân tên gọi của nó đã nói lên rằng kiểu lấy hơi này là sự kết hợp của hai kiểu lấy hơi nói trên. Điều đó có nghĩa là trong quá trình lấy hơi, xương sườn và cơ hoành đều tham gia với mức độ nhất định.

2.2.2.2. *Dạy gam, tiết tấu và etude*

Đối với người học nhạc cụ nói chung và kèn Saxophone nói riêng, thì việc luyện tập gam và etude là điều cực kì cần thiết. Gam chính là một trong những bài học đầu tiên cho người bắt đầu học một loại nhạc cụ và đôi với người học kèn Saxophone cũng vậy.

Dạy gam và tiết tấu

Tập gam là để định hình âm chuẩn cũng như luyện cho âm thanh đẹp, luyện tiết tấu và những cách nhẩy quãng. Chính vì sự quan trọng này, mà tập gam đối với người học kèn Saxophone là cần phải được chú trọng. Trong khi dạy, giảng viên luôn giảng giải cho học viên phải thấu hiểu được điều này và yêu cầu các em tập gam hết sức nghiêm túc.

Dạy etude

Nếu tập gam là để định hình âm chuẩn cũng như luyện cho âm thanh đẹp, thì luyện tập những bài etude là sự trau dồi tất cả các kĩ thuật cho bản thân người chơi nhạc cụ. Etude được chia thành nhiều dạng khác nhau: Có dạng etude gam, etude giai điệu, có dạng etude chuyên về một loại hình tiết tấu nào đó. Còn có loại etude là dạng etude tổng hợp, nghĩa là kết hợp nhiều dạng kĩ thuật với nhau... Mỗi loại etude đó lại có những chức năng riêng. Ứng với mỗi loại etude đó lại cần có những phương pháp giảng dạy riêng.

Dạy các etude có tính giai điệu

Trong quá trình học nhiều em ngại luyện tập etude vì đó là những bài luyện kĩ thuật cho tay ngón. Chính vì thế mà các em có tâm lý tẻ nhạt khi học, học viên chỉ chú trọng vào những tác phẩm ghép với đàn piano. Vì thế, đưa etude có giai điệu vào trong giảng dạy là hết sức cần thiết. Bởi ngoài những tác dụng nâng cao kĩ thuật hơi, luyện tiếng kèn và âm chuẩn, nó còn có tác dụng tạo cảm hứng và sự hưng phấn trong học tập cho các em học viên.

Dạy etude gam

Etude có tác dụng luyện âm chuẩn và kĩ thuật chạy ngón. Dạng Etude này giúp cho người học nâng cao các khả năng chơi chính xác cao độ, luyện kĩ thuật ngón nhanh nhạy, sử dụng lưỡi (staccato) và kỹ

thuật lấy hơi nhanh. Với dạng Etude này yêu cầu các em bước tập đầu tiên ở tốc độ chậm để nghe cao độ, luyện ngón bấm và thể hiện đúng các kỹ thuật như trong bài viết tập thuần thực 2 ô nhịp chính xác rồi ghép tiếp. Sau khi đã quen bài tập, có thể cho các em tập nhanh dần, nâng cao tốc độ lên.

Dạy etude tổng hợp

Đây là dạng etude kết hợp nhiều loại kỹ thuật trong một bài. Từ kỹ thuật đánh lưỡi (stacato), kỹ thuật lướt, hơi, môi cho đến kỹ thuật nhảy quãng. Dạng Etude này giúp người học biết cách kết hợp các kỹ thuật khác nhau khi tiến hành một bài tập.

2.2.3. Dạy tác phẩm nước ngoài

2.2.3.1. Dạy tác phẩm độc tấu

Các nhạc sĩ sáng tác viết cho độc tấu không phân đệm đã trở thành truyền thống trong âm nhạc thế kỷ XX. Những tác phẩm độc tấu không phân đệm này có một ý nghĩa đặc biệt về kỹ thuật diễn tấu và có những tác phẩm solo dạng này còn khó hơn khi chơi Sonate hoặc Concerto.

2.2.3.2. Dạy tác phẩm solo Saxophone và Piano

Saxophone là nhạc cụ được sử dụng phổ biến trong các dòng âm nhạc như Jazz, Pop... Trên thế giới có nhiều các tác giả đã sáng tác cho Saxophone ở các hình thức âm nhạc khác nhau như: tiểu phẩm, Concerto, sonate.

2.2.4. Chuyển soạn một số tác phẩm nước ngoài và Việt Nam vào chương trình dạy học Saxophone

2.2.4.1. Xavier Lefevre - Sonata Số 3 (Clarinet)

Đây là tác phẩm trong tập gồm 5 Sonata nguyên bản của Clarinet với Piano được viết vào năm 1802 và hiện đang được áp dụng giảng dạy cho Clarinet tại bậc Trung cấp Quân nhạc. Bộ 5 Sonata có tính chất âm nhạc, kỹ thuật phù hợp với tính năng của Saxophone nhất là với Tenor Saxophone. Tùy theo độ khó khác nhau có thể áp dụng vào chương trình đào tạo từ học kỳ I năm thứ 2.

2.2.4.2. A.Marcello - Concerto in D minor (Oboe) - Moderato, Adagio

A.Marcello là một nhạc sĩ người Ý, sống nửa sau thế kỷ XVII, tính chất âm nhạc của tác phẩm thể hiện đúng theo phong cách, đặc điểm, kỹ thuật chơi của thời kỳ âm nhạc bảy giờ. Đây là concerto được nhiều người biết và có trong chương trình đào tạo oboe của các trường chuyên nghiệp, chúng tôi lựa chọn đưa vào chương trình đào

saxophone tại khoa nhằm đưa đến cho người học hiểu hơn về kỹ thuật, nghệ thuật âm nhạc của thời kỳ này. Với sự khá tương thích về mặt kỹ thuật của kèn oboe và saxophone do đó khi chuyển soạn sự hạn chế khi thể hiện tác phẩm là không nhiều. Concerto này có thể đưa và chương trình đào tạo Trung cấp (năm tốt nghiệp) và năm đầu đào tạo bậc Đại học.

2.2.4.3. Mozart - Sonata K 304 (cho đàn Violin)

Các tác phẩm đầu tiên của Mozart được in ấn và phổ biến chính là những bản sonata cho violin (thời đó chúng còn được gọi là những bản sonata piano với violin đệm). Sonata cho Piano và Violin giọng E minor, K.304 là tác phẩm được sáng tác trong thời kỳ tác giả sống ở Paris, thể hiện những cảm xúc nhẹ nhàng với một chút kịch tính nhưng không quá căng thẳng. Mặc dù là tác phẩm cho violin và piano, nhưng đã được chuyển soạn cho một số nhạc cụ khác như Flute, Clarinet. Chúng tôi nhận thấy khi chuyển cho kèn Saxophone cũng phù hợp, thể hiện được kỹ thuật đánh lưỡi, chuyển quãng của kèn. Tác phẩm có thể áp dụng cho học viên năm cuối Trung Cấp và những năm đầu Đại học tại khoa Quân nhạc.

2.2.4.4. F.J. Haydn - Concerto giọng Đô trưởng - C major (cho kèn Oboe)

Fran Joseph Haydn (1732 – 1809) là nhà soạn nhạc người Áo và là một trong những nhà soạn nhạc xuất chúng của nền âm nhạc cổ điển, ông được coi là “cha đẻ của nhạc giao hưởng”. Hơn 40 năm làm việc ông đã viết hơn 100 bản giao hưởng, nhiều Concerto và Sonata cho nhạc cụ. Concerto C major cho Oboe và dàn nhạc được viết vào khoảng năm 1790 gồm 3 chương, chúng tôi lựa chọn giới thiệu chương 2 – Andante, học viên năm cuối trung cấp hoặc năm đầu đại học.

2.2.4.5. A.Marcello - Concerto giọng Rê thứ (cho kèn Oboe)

Chương nhạc thứ 2 trong Concerto D minor của Marcello có trong chương trình là chương 1 – Moderato, với đặc trưng kỹ thuật luyện, lấy của âm nhạc Baroque, người chơi cần chú ý đến việc sử dụng ngón, nhịp phách giữ được sự thông thả của giai điệu, tác phẩm có thể chơi đơn giản cho người ở trình độ vừa phải và đầy đủ các phần luyện lấy cho người có trình độ tốt. Chúng tôi lựa chọn cách kết hợp để tác phẩm khi chơi phù hợp với tính năng Saxophone khi được chuyển soạn sang, phù hợp khả năng của học viên tại khoa Quân nhạc.

2.2.4.6. Jeremy Norris - Jazz Suite

Là nhạc sỹ đương thời, các tác phẩm của ông mang hơi thở phong cách âm nhạc hiện đại nhưng lại thường viết trên các cấu trúc truyền thống. Jazz Suite là một trong những phong cách viết nhạc như vậy, tác phẩm có thể được sử dụng các nhạc cụ bộ kèn Gỗ như Flute, Clarinet, Saxophone. Jazz Suite gồm 5 phần và đều có thể từng bước áp dụng đưa và chương trình đào tạo năm cuối trung cấp của khoa Quân nhạc và năm đầu của hệ đại học, chúng tôi lựa chọn một phần nhằm giới thiệu tác phẩm phong cách âm nhạc hiện đại, học viên có thể làm quen và tiếp xúc nhạc Jazz qua việc được luyện tập, nghe và trình diễn. Tác phẩm có thể đưa vào chương trình đào tạo từ năm thứ 4 hệ Trung cấp.

2.2.4.7. Bài ca người giáo viên nhân dân của nhạc sỹ Hoàng Vân

Ca khúc Bài ca người giáo viên nhân dân của Hoàng Vân được sáng tác vào những năm 70 của thế kỷ trước - một trong số những bài hát hay về đề tài sư phạm được chuyên soạn cho Tenor Saxophone viết ở giọng G major hòa tấu cùng với dàn quân nhạc. Tác phẩm có giai điệu đẹp, tính chất ca ngợi, âm vực cao độ, tiết tấu phù hợp với tính năng nhạc cụ của Tenor Saxophone và được đưa vào sử dụng phù hợp với khả năng, trình độ của học viên năm thứ nhất. Yêu cầu học viên chơi bài này ngắn, gọn nốt và những chỗ đảo phách nhấn cho đúng, chú ý nốt tô điểm (hoa mỹ) nhảy quãng 3 chơi nhỏ, nhẹ và nhanh như ở âm nhạc cổ điển.

2.2.4.8. Hát mãi khúc quân hành của nhạc sỹ Diệp Minh Tuyền

Diệp Minh Tuyền (1941 - 1997) là một nhà thơ nhưng hầu hết lại được biết như là một nhạc sỹ. Hầu hết các sáng tác của ông thuộc dòng nhạc đỏ, được biết tới nhiều hơn cả là bài *Hát mãi khúc quân hành*. Bài hát này được chuyên soạn cho Tenor saxophone viết ở giọng Eb major hòa tấu cùng với dàn quân nhạc, âm vực, âm khu toàn sử dụng ở quãng trầm tạo nên sự hùng dũng, khỏe khoắn khi hòa tấu cùng với dàn nhạc, bài này Tenor saxophone chủ yếu đi phức điệu, hợp âm và những câu dẫn như ở ô nhịp số 17 đến 28 phù hợp với đúng tích chất của bài cũng như tính năng nhạc cụ của Tenor Saxophone giọng nam cao.

2.3. Thực nghiệm sư phạm

2.3.1. Mục đích thực nghiệm

Việc tiến hành thực nghiệm sư phạm là một công việc cần thiết trong sư phạm chuyên ngành nhằm mục đích minh chứng cho những giải pháp đổi mới được đề cập trong luận văn. Một trong những trọng

tâm trong việc sử dụng những biện pháp đổi mới chính là sự sử dụng những người giảng viên kèn Saxophone biết phân đấu vươn lên liên tục trong tri thức và đúc rút kinh nghiệm sư phạm.

Bên cạnh đó, việc ứng dụng các giáo trình mới, được bổ sung gam, etude, chuyên soạn một số tác phẩm nước ngoài vào dạy học của người thầy qua các phương pháp mới trong giờ dạy thực nghiệm cũng có tác dụng minh chứng cho việc đổi mới nâng cao chất lượng giảng dạy Saxophone tại khoa Quân nhạc trường ĐHVHNT Quân đội.

2.3.2. Đối tượng thực nghiệm

Nghiên cứu tiến hành thực nghiệm cho 04 HV Saxophone lớp trung cấp K18 khoa Quân nhạc trường ĐHVHNT Quân đội. Các em học viên trong hai nhóm này có trình độ và năng khiếu tương đương nhau nhưng được giảng dạy với giáo trình cụ thể khác nhau nên có những kết quả học tập không giống nhau.

Giảng viên thực hiện: Lê Việt Hải - Giảng viên khoa Quân nhạc trường ĐHVHNT Quân đội;

Học viên nhóm thực nghiệm: Nguyễn Thế Vũ; Võ Tinh Phút

Học viên nhóm đối chứng: Phạm Thành Đạt; Đỗ Mạnh Đức

2.3.3. Nội dung thực nghiệm

Áp dụng các biện pháp nâng cao chất lượng dạy học Saxophone một cách hệ thống cho học viên năm thứ 1 (Trung cấp K18) trong một học phần cả về nội dung, PPDH và việc tự rèn luyện

Gam: Saxophone của Henry Lindeman - Method For Saxophone (từ bài 1 đến bài 7).

Etude:

- Klose 25 Etudes De Mecanisme Pour Saxophone (chọn 2 bài)

- Vladimir Ivanov School of academic play on saxophone (chọn 2 bài)

Tác phẩm nước ngoài:

- An old French song của nhạc sĩ Tchaikovsky

- The Second Waltz của nhạc sĩ Shostakovich

Chuyên soạn phẩm Việt Nam:

- Bài ca người giáo viên nhân dân của nhạc sĩ Hoàng Vân

- Hát mãi khúc quân hành của nhạc sĩ Diệp Minh Tuyền

2.3.4. Thời gian và địa điểm thực nghiệm

Giờ dạy được tiến hành vào giờ học chuyên ngành Saxophone từ ngày 24/02/2020 đến 25/05/2020.

Địa điểm: Lớp Saxophone, phòng học 308 khoa Quân nhạc

trường ĐHVHNT Quân đội.

2.3.5. **Đánh giá kết quả thực nghiệm**

Trước khi tiến hành thực nghiệm:

T/T	Họ và tên học viên	Trung bình	Khá	Giỏi
1	Nguyễn Thế Vũ		K	
2	Võ Tình Phút		K	
3	Phạm Thành Đạt		K	
4	Đỗ Mạnh Đức		K	

Sau khi tiến hành thực nghiệm.

T/T	Họ và tên học sinh	Trung bình	Khá	Giỏi
1	Nguyễn Thế Vũ			G
2	Võ Tình Phút			G
3	Phạm Thành Đạt		K	
4	Đỗ Mạnh Đức		K	

Tiểu kết

Trong chương 2 của luận văn, chúng tôi đề cập tới một số giải pháp nâng cao chất lượng dạy học Saxophone cho hệ trung cấp Quân nhạc trường ĐHVH Nghệ thuật Quân đội. Trong đó, giải pháp đầu tiên là việc xây dựng, bồi dưỡng nâng cao đội ngũ giảng viên Saxophone có chất lượng với lòng yêu nghề, có tính thần vươn lên không ngừng trong việc trau dồi kiến thức. Việc trau dồi kiến thức bao gồm nhiều khía cạnh khác nhau như học hỏi thêm về các kiến thức văn hóa xã hội, kiến thức chuyên môn, nghiệp vụ sư phạm, ứng dụng công nghệ thông tin vào dạy học, nâng cao trình độ tiếng Anh và lý luận chính trị. Bên cạnh việc nâng cao chất lượng và kinh nghiệm của giảng viên, việc nâng cấp chất lượng giáo trình và phương pháp giảng dạy Saxophone cũng có một vai trò quan trọng.

Một số đề xuất giải pháp cụ thể trong giảng dạy Saxophone cũng được chúng tôi đề cập tới mong rằng sẽ giúp ích cho học viên Saxophone trong các cơ sở đào tạo âm nhạc trên phạm vi toàn quốc. Đó là các vấn đề về cách lấy hơi và luyện tập hơi... vấn đề nâng cấp điều kiện cơ sở vật chất trang thiết bị cũng có một vai trò nhất định trong việc nâng cao chất lượng dạy và học Saxophone.

Cuối cùng, trong chương 2 chúng tôi tóm tắt kết quả của công tác thực nghiệm sư phạm nhằm minh chứng cho tính hiệu quả của các giải pháp đã đề ra trong chương 2.

KẾT LUẬN

Saxophone là nhạc cụ ra đời muộn, nhưng thời gian qua sự phát triển của Saxophone cho đến ngày nay là không thể phủ nhận, có thể nói Saxophone là nhạc cụ không thể thiếu trong đời sống âm nhạc trên thế giới cũng như Việt Nam và nhất là trong dàn quân nhạc. Saxophone đã đóng góp nhiều vào sự phát triển của bộ môn kèn Gỗ và trong các dàn quân nhạc trong Quân đội. Bộ môn nghệ thuật này đã có vai trò lớn trong dàn quân nhạc đi công tác biểu diễn, phục vụ nhiệm vụ chính trị, thực hiện nhiệm vụ truyền bá tinh hoa thế giới, đưa các tác phẩm âm nhạc kinh điển của các nhạc sĩ trên thế giới đến với công chúng Việt Nam. Khoa Quân nhạc Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội là cơ sở duy nhất đào tạo nhạc công quân nhạc (trong đó có nhạc công saxophone) cho quân đội, công an và hai nước bạn Lào, Campuchia.

Luận văn này là một công trình nghiên cứu nhằm đáp ứng với yêu cầu nghiên cứu khoa học ngày càng cao của các chuyên ngành kèn Gỗ. Nghiên cứu này sẽ giúp ích cho việc tăng cường các công trình nghiên cứu khoa học, các sách lý luận cho bộ môn Saxophone. Công tác nghiên cứu lý luận sẽ góp phần quan trọng cho việc nâng cao chất lượng dạy học chuyên ngành Saxophone tại khoa Quân nhạc trường ĐHVH Nghệ thuật Quân đội. Là giảng viên được đào tạo cơ bản, được tham gia biểu diễn trong dàn nhạc Quân đội và các hình thức biểu diễn khác, bản thân tôi luôn say mê nghề nghiệp, yêu thích bộ Saxophone và mong muốn bộ môn ngày càng phát triển về cả “lượng” và “chất”. Mặt khác, chúng tôi cũng hy vọng bổ sung thêm các tác phẩm chuyên ngành (độc tấu và hòa tấu) để việc dạy học Saxophone tại khoa Quân nhạc trường ĐHVH Nghệ thuật Quân đội được phát triển như các chuyên ngành kèn gỗ khác.

Trong luận văn, chúng tôi đề cập tới một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng dạy học Saxophone cho học viên trung cấp Quân nhạc trường ĐHVH Nghệ thuật Quân đội. Đó là việc xây dựng đội ngũ giảng viên chuyên ngành Saxophone có chất lượng, không ngừng trong việc trau dồi kiến thức, chuyên môn, nghiệp vụ sư phạm, phương pháp dạy học, ứng dụng công nghệ thông tin vào dạy học và lý luận chính trị, cần tích cực cập nhật các phương pháp giảng dạy mới, không ngừng tự bồi dưỡng nâng cao về hiểu biết cũng như trình độ chuyên môn nghiệp vụ. Bên cạnh việc nâng cao chất lượng tri thức và

kinh nghiệm của giảng viên, việc nâng cấp chất lượng giáo trình và phương pháp dạy học Saxophone cũng có một vai trò quan trọng. Đó là việc kế thừa các tư liệu giảng dạy truyền thống và bổ sung các giáo trình giảng dạy Saxophone mới như giáo trình về game, etude, các tác phẩm trong và ngoài nước sáng tác được chuyên soạn, biên soạn cho Saxophone. Một số phương pháp cụ thể trong dạy học Saxophone cũng được chúng tôi đề cập tới sẽ giúp ích cho học viên Saxophone trong các cơ sở đào tạo âm nhạc. Dạy cách lấy hơi và luyện tập hơi, về kỹ thuật phát âm và tất nhiên vấn đề nâng cấp điều kiện cơ sở vật chất cũng có một vai trò nhất định trong việc nâng cao chất lượng dạy và học Saxophone. Đề tài được viết dựa vào những kinh nghiệm thực tiễn của bản thân khi học tập và giảng dạy tại khoa Quân nhạc trường ĐHVH Nghệ thuật Quân đội. Cuối cùng, trong chương 2 chúng tôi tóm tắt kết quả của công tác thực nghiệm sư phạm chứng minh tính hiệu quả của các giải pháp đã đề ra trong chương 2. Những vấn đề người viết luận văn đưa ra chắc chắn vẫn còn nhiều thiếu sót. Rất mong các thầy, cô đồng nghiệp tham khảo và đóng góp cho luận văn để đề tài được hoàn thiện hơn.